

Wprowadzenie

Działalność gospodarcza człowieka jest realizowana w wielu różnych obszarach. W każdym z nich potrzebne jest pewne „wsparcie” ze strony finansów. Z finansami ma do czynienia każdy z nas na co dzień, a to za sprawą tego, że w każdym aspekcie naszego życia pojawia się przedmiot zainteresowania finansów, czyli pieniądze. Kto z nas wyobraża sobie świat bez pieniędzy? Tylu rzeczy nie można byłoby zrobić, gdyby kiedyś w przeszłości ktoś nie wymyślił pieniądza. Zakup pieczywa na śniadanie, odłożenie na emeryturę, zaciągnięcie kredytu, wykupienie polisy czy w końcu dokonanie inwestycji na giełdzie – wszędzie tu obecny jest pieniądz i wszystkim tym zajmują się finanse. Jak więc możesz zauważyć, finanse to nie tylko teoretyczne rozważania czy modele, ale coś, z czym każdy z nas spotyka się każdego dnia. Może więc warto te finanse nieco „oswoić”?

Przedstawione w tej książce treści zostały zgrupowane w sześć rozdziałów, poświęconych najważniejszym, ale też najbardziej podstawowym zagadnieniom finansów. Wspólną cechą wszystkich rozdziałów jest wykorzystanie aparatu matematycznego do rozwiązania problemów natury finansowej. Zamieszczony w książce materiał będzie pomocny w zrozumieniu materiału przerabianego na ćwiczeniach. Jest punktem wyjścia do rozwiązywania problemów i zadań realizowanych na zajęciach. Każde poruszone zagadnienie jest prezentowane od podstaw i podparte przykładami liczbowymi, które ułatwiają zrozumienie i oswojenie się z poruszaną tematyką.

Ze względu na planowane wykorzystanie książki jako wsparcia procesu dydaktycznego na wstępnym kursie z finansów, zagadnienia są prezentowane z perspektywy bardziej ogólnej niż w przypadku podręczników czy skryptów poświęconych ściśle finansom przedsiębiorstw. Celem tej książki jest więc pokazanie ogólnych zasad stosowanych w nauce o finansach i umożliwienie zrozumienia całości wiedzy w omawianej dziedzinie. Tym samym książka kładzie podwaliny pod bardziej zaawansowane i specjalistyczne kursy o głębszym i węższym zakresie informacji, jak na przykład finanse przedsiębiorstw, rynki finansowe czy zarządzanie ryzykiem.

Książkę otwiera rozdział omawiający rolę finansów i systemu finansowego w gospodarce. Omówiono w nim ogólne zagadnienia dotyczące przedmiotu zainteresowania nauki o finansach, klasyfikacji nauki o finansach i znaczenia systemu finansowego dla całej gospodarki. W kolejnym rozdziale omówiono jedno z najbardziej kluczowych zagadnień finansów – wartość pieniądza w czasie. Odpowiednie zrozumienie idei tego zagadnienia umożliwi łatwe przyswojenie pozostałych treści prezentowanych w tej książce. Na idei wartości pieniądza w czasie zasadza się bowiem większość teorii nauki o finansach, w tym wszyst-

kie treści prezentowane w tej książce. Rozdział 3 poświęcono zagadnieniu stopy procentowej i stopy zwrotu, które jest punktem stycznym pomiędzy wartością pieniądza w czasie a zagadnieniami związanymi z inwestycjami, rynkami finansowymi, a także zarządzaniem ryzykiem. W rozdziale tym zaprezentowano różne koncepcje, podejścia i zasady liczenia stopy zwrotu. Rozdział kończą treści poświęcone oczekiwaniom dotyczącym stóp procentowych i rentowności inwestycji w przyszłości.

Rozdział 4 poświęcono instrumentom rynku kapitałowego. Przy omawianiu poszczególnych kwestii nie brakuje odwołań do różnych tematów związanych z wartością pieniądza w czasie, która była przedmiotem zainteresowania w rozdziale 2. Po zaprezentowaniu istoty i funkcji rynku kapitałowego omówiono podział instrumentów dostępnych na tym rynku, a także przedstawiono najważniejsze zagadnienia związane z wyceną tych instrumentów. Kolejny rozdział jest poświęcony nieodłącznemu elementowi inwestycji, którym jest ryzyko. W pierwszej kolejności omówiono koncepcję i sposoby postrzegania ryzyka w odniesieniu do inwestycji na rynkach finansowych. W dalszej części zaprezentowano naturalne metody ograniczania ryzyka inwestycji, a następnie omówiono model zależności między ryzykiem a stopą zwrotu, jakiej powinno się oczekiwać ze swojej inwestycji. Ostatni rozdział książki jest poświęcony zagadnieniom związanym z zarządzaniem ryzykiem z wykorzystaniem instrumentów pochodnych. Omówiono w nim różne możliwości zabezpieczenia się przed ryzykiem za pomocą tego typu instrumentów i przedstawiono możliwe konsekwencje takiego działania.

Tematy zaprezentowane w niniejszej książce są zbieżne z programem przedmiotu finanse prowadzonego na kierunku rachunkowość i finanse biznesu. Niemniej jednak jako autor niniejszej książki wyrażam głęboką nadzieję, że zawarte w niej informacje będą przydatne każdemu, kto jest zainteresowany tematyką inwestycji, w szczególności inwestowania na rynku papierów wartościowych. Książka ta może być pomocna również przy innych kursach związanych z szeroko pojętymi finansami. Ze względu na to, że przedmiot finanse jest realizowany w pierwszym semestrze studiów, starałem się używać słownictwa jak najmniej „ekonomicznego”, aby ułatwić odbiór i zrozumienie prezentowanych treści. Niemniej jednak nie zawsze udało się uniknąć ściśle ekonomicznych zwrotów, a co za tym idzie, przed lekturą tej książki warto by było zaznajomić się trochę z terminologią stosowaną w naukach ekonomicznych, a także powtórzyć niektóre zagadnienia z zakresu matematyki i statystyki.

Wprawne czytelnicze oko dostrzeże w niniejszej pracy brak odwołań do źródeł. Choć takie podejście nie jest zgodne ze standardami akademickimi, ma ono w tym przypadku uzasadnienie. Pisząc tę książkę, posługiwałem się materiałami przygotowanymi do prowadzonych przeze mnie od wielu lat ćwiczeń z przedmiotu finanse. Te z kolei zostały opracowane na bazie wiedzy wyniesionej z lat

studiów i przemysłów nad przedmiotem. Trudno jest wskazać konkretne pozycje literatury, do których nawiązywałem, przygotowując tę publikację. Do najważniejszych z nich na pewno jednak należą:

- Bodie, Z. i Merton, R. (2003). *Finanse*. PWE.
- Dębski, W. (2010). *Rynek finansowy i jego mechanizmy. Podstawy teorii i praktyki*. Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Jajuga, K. (2007). *Elementy nauki o finansach*. PWE.
- Jajuga, K. i Jajuga, T. (1996). *Inwestycje. Instrumenty finansowe, ryzyko finansowe, inżynieria finansowa*. Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Luenberger, D.G. (2003). *Teoria inwestycji finansowych*. Wydawnictwo Naukowe PWN.

Bardzo dziękuję wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tej książki. W pierwszej kolejności dziękuję tym, którzy zgłosili swoje cenne uwagi podczas pracy nad skryptem. Największe podziękowania należą się jednak moim studentom, którzy (być może nieświadomie) uświadomili mi, że taka książka jest potrzebna, czym zachęcili mnie do jej napisania.

Życzę owocnej lektury i zagłębienia się ze zrozumieniem w nie do końca łatwą tematykę finansów!